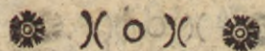

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Epigrammata.

Fölsande tankar, rörande Christi upståndelse, ässa widd denna tiden sit tillhöriga rum, helst andra Nyheter ej funnat i holländska ästadsommas.

I.

Cum fuerit saxis cautum, Christique sepulcro
Militibus, sanctum corpus ubi esse rear?
Abstulerit quisquam; fieri quis posse putabit?
Discipulos in jus quisque vocasset homo.
Fraus efficta foret; fraus ista resecta fuisset.
Ah! quem simplicitas falleret illa Virum?
Verbo qui possit veteres componere lites,
Ecce, Giganteus prodiit Hæreticus. (a)
Corpus ubi est Christi? Matthæo iudice, dicis.
Terra dehiscerat, corpus Abyssus habet.

(a) Edelman.

II.

Objectio.

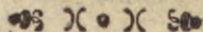
Texuit annales Christi Matthæus, & alter,
Tertius, & quartus denique testis item.
Multa secuta fides; sed qui dubitabile verum
Ponderat, Historiæ non habet ille fidem.
Cur ita? commemoret Sæctator scita Magistris;
Fata canat populus prodigiola Viri.
Discipulus potuit prælagum fingere Christum;
Josephus, Verum, quod profitetur, erit.

Responsio I.

Æquis commemoret contenti fata Magistris?
Quis nisi Sæctator Discipulufve futus?
Josephus meminit, meminit Svetonius ejus;
Cum Tacito, Plini, plurima scire nequis.
Discipulus, falsi quem nulla coarguat ætas,
Historiam summo texere jure potest.

Responsio II.

Quis nisi Discipulus caneret miracula Christi?
Ethnicus ignorat; scriptit ille nihil.
Forte peregrinus? Sed enim vel nescius ipse est,
Vel suspecta fides, gratia nulla Viri.
Quid superest? Hostis. Si non affingere veris
Ille solet, Veris detrahere ille solet.

N:o 18.

Götheborgska
Magasinet.

den 30 April 1759.

Slutet af Strömstads Historia.

De andre Handwerkerne äro til största delen ufattige, dels af brist på arbete; dels af kärlek til drycker; dels deraf, at de i dyra tider kommet efter med hushållningen, och ej hinna göra uphandling för wisthulet; utan låta hwar dag hafwa sin plåga, och föpa brödet styfwertals.

Borgerskapet har sina båtar at färdas med, och förtjena de något litet med wed til Götheborg och Marstrand, och med fisk i mindre båtar til Norrige, som de föpa i Skårgården, och hwarpå de ibland winna, ibland tappa; någon gång råka de för små frakter; men med detta hinna de ej hålla hushudet uppe, utan förfalla år efter år i fattigdom.

Det ringaste folket har sin söda dels af fiskekroken, som i många år råntat litet nog; dels af arbete för dagspenning; hwilket merendels räcker til för de tresne; dels af förtroende med andras tjenstefolk, såsom en lårunnen och ofta nog drågtig infömsi.

Til fiskeri är Strömstad af Kongl. besalning förbunden, och synes hafwa godt tillfälle: har ock upmuntran nog dertil af Skårgårds boerne, som genom fiskeri blifwit snart almänt rike; men alt hwad folket ännu gripet til på den sidan, är det; at de om sommartiden ligga ute på sjården med snöret i handen, och

stun-

stundom wåga sig utom Wallen på det annars nog farliga dörjesfiske; men at idka storfiske af Långor, Torff och Cabillau, har ännu ej blifwet widtagt; ehuru en och annan ståndsperson med sin förlust bitt till at wisa andra wågen, som utan twiswel, med säker fördel, kunde följa efter, då de sjelfwe drifwa werket, och slippa at lita på främmande, som ofta äro bedrägelige; och wagtat man i dessa tider har et exempel, som bör Strömstad förewitas, nämligen at på Norrlands den Hwåler, som ligger söga mer än 1 mil härifrån landet, folket förlebet är skaffat sig en Karl ifrån wästra Södra Skärgård, som lärde dem storfisken; hwilket de nu begynna idka med nog framgång, och hwarmed de redan draget några stystrar utur Sverige. När man i några år spordt, huru många människor legat på Sillberget, (jag talar med fiskare) och man räknat öfwer 100 Sillnoter ifrån länets Städer och Skärgårdar, som uphemtat den önniga wälsignelse, Gud sika som trugar på landet, och hwarwid åtskillige haft stor fördel, at wåre grannar på Costeröarna med hwat Not förtjent i fria penningar 1500, 2000 til 3000 Dal. Smt årligen; har en och annan wälmenande upmunttrat Strömstad, at ock bjuda något til. Med stor möda hant hela Staden år 1757 til at utrusta 2 delar i en Sillnot: den kom då försent ut: och brist på salt i Städerna gjorde, at fiskarne arbetade förgäfwes; så at man wet, när en hel tunna fårst Sill, och en half sup bränwin kostade i Skärgården lika mycket, nämligen 4 stystrar. År 1758 lyckades något bättre; men med samma gick altsammans öfwerända, och wärdet Fiske-Compagni, bestående af 12 personer, förwandlades i en Postt Riksdag.

At annars Borgerskapet ej kommer til wåga med något indrägtigt fiske, hårdöwer af brist på många förnödenheter, men förnämligast dessa: penninge-förlag, samdrägtighet, tiltagsenhet, hurtighet, arbetsamhet och grundelig estertanke om egen loslig näring och Rikets gagn.

Strömstads handels Historia lærer hufwudsafeligen bestå i följande märkwärdigheter.

I början, efter Stadens fundation, hölts här nedelag af de andra Städerna i länet, såsom Götheborg och Marstrand; hwarmed affigten warer, dels at förselä landet, dels at winna på Norrige (ehuru Regeringen äfwen torde haft den uträkningen, at, sedan landet nu blifwet inkräktat, wid den nya gränsen, först anlägga en höststad med god hamn, och sedan Fästningswerk.) En tid efter, såsom i slutet af förra och början af detta Hundratal, såg man här på hamnen 6 til 7 wakra Fartyg; hwilka dels förde trälast til utrikes orter, dels införde utländskt gods af åtskillige slag: man skulle tro, at Strömstad då war förmöget; det war också i jämnförelse med närwarande tilstånd; men sanningen at säga: Fartygen woro til en del oägta; och af den beskaffenhet, som än i dag röjer practicerande Ugarer, som räkna för ingen ting, at begå et menederi för et handelsgrepp, och en liten waning. Saken är: de måste Fartygen woro Swenska i Sverige, och Holländska i Holland. Det gods de förde in, gick til en stor del för Friedrics-Halds räkning, som ännu ej fått nedelags- och Tullfrihet, med uträkning på den församma Stad båtande Swenska handels- och bles då godset härifrån inpracticerat i Fridr. Halds til besparning för de handlande i Tullen. Men förr omtalte Skepsfart

fart lutade efter hand til undergång: det ena Skeppet förörluckades efter det andra. Et enda war öfrigt wid krigets början, hwilket i tysthet såldes til Norrige; men köparen behöll det med stor swårighet; sedan Wederbörande welat taga det på Kronans wagnar under sjuqwester, och han igenomgådt en dryg proceß. Efter erhållen Frid anstältes lasthandeln på orten; men drefs då på en särdeles fot: Holländaren höll sin expedit här i landet, som betingade lasten af almogen; och, när Fartngen kommo til lastage-platzarna, betalte godset, och besörgde om aflastningen: omsidor utwerkade sig BorgerSkapet i Strömstad, at handla med utlämnigen, och köpa lasten af Bonden, samt dela med honom förtjensten. Holländaren fick och derefter något bättre betala waran: imedlertid gick handelen ändå på hans riskve, och den handlande i Strömstad ansågs i den puncten allena såsom commissionär. Til afbetalningen förde Holländaren med sig idel Swenska femörstycken: i samma mynt fick Bonden sin betalning, och wämjade då, när han såg annat mynt. Hwita penningar roulerade och då så almant bland folket, at denne norre tracten af Bohuslän deraf kallades sölsfroken. För några år sedan blef lasthandeln öfrer hela riket inskränkt, och allena tillåten under de wilkor, som Strömstad ej äger skuldror at fulgöra. Således är den handeln uphåfwen.

Hummer-utförslen, såsom en i Sverige härtila swanlig handel, blef och efter fridslutet uptagen af framledne Assessor Strömdal; och drefs på det sättet; at fiskare i Skärgården, emot förstötter och wiss affätning, fiskade Hummer, och haden i sina kistor eller sunnar, med hopbundna klor, i beredskap, tils Hummerhufaren

hufaren från Djivezee kunde ankomma (som måste ske i de förste månaderna af året under kölben, eller innan wärmen sätter an) då fiskarne samlades, och i en hast lastade den ene Hufaren efter den andre: betalningen war då prompt, och waran gick för Holländarens räkning: på denna handelen undfick Assessor Strömdal 15 års privilegium af öfwerheten, hwilket snart är til ända: olycka, at afnehmaren warer en enda person; hwilken för 2 år sedan öfwergifwet denne handelen til wederbörandes stora skada.

Kalkhandeln har i de sednare åren upkommet, och tillbragt BorgerSkapet en liten förtjenst, på det sätt, at det wid Gløben, et kalkbruk i Norrige, ej långt härifrån, köpt kalk, och fördt til städerna och Skärgårdarna med sina små Kalkbåtar; hwar wid de haft en säker winning; men wid sidstledne Riksdag blef utrikes Kalk til inførsel förbuden, och således denna handelen om intet.

För öfrigt ser man wäl i Staden 2 til 3 Krambodar, där man köper Cattuner, Band, Nålar, Färgor, lärster, Stärkelse, Såpa, med mera som förut är taget ur andra handen; men Stapelfriheten nyttjar Strömstad nu förtiden, på samma sätt, som en affekad ämbetsman sin Caractere.

Ej underligt, när handel, Manufacturer och Handverkerier utgöra en Stads styrcka, at denna är af sig kommen.

Är det sant, at hwart och et större och mindre samhälle måste hafwa sin period, bestående i des upstigande, högd och astagande, så måste man wäl och göra tillämpning deraf på Strömstad; men den blir besynnerlig; ty man har sedt des upstigande; men aldrig trode

trodt sig se des högd; innan man nu efter år ser, at den redan gådt förbi: ty des aftagande tilstånd har man i händerna: och om Staden nästn härefter skal resa sig utur sit lägerwall; får man derifrån begynna en ny tideräkning.

Kronans Inkomster uti Ordinarie Skatter och Contributioner af Staden går ej stort öfver 400 Dal. S:mt.

Store Sjötullen har nästledne år 1758 stigit til 288 Dal. S:mt; men årliga aflöningen, utom pensioner, discretioner, reparationer, expenser, med mera går til 1900 Dal. S:mt.

Gränts-Tullen har således wäret 612 Dal. S:mt; men årliga Staten, utom reparationer, med mera år 2000 Dal. S:mt.

Land- eller lille Tullen har nästledet år ej aldeles hunnet til 400 Dal. utom fiske-friheten, inellan 2 til 300 Dal. men årliga Staten, utom bygnader, reparationer, pensioner år 640 Dal. S:mt.

Post-Cassan är för Kronan den drågtigaste inkomsten, bland Strömstads widlyftiga financer, efter den gementligen har en årlig behållning af 1000 Dal. S:mt, hälften contant och hälften debiterat på andra Post-Contor för utrikes bref. Charta Sigillata försälgningen til Stads folket och en del af landet, som ej nå wederbörande domare, plågar årligen stiga til 200 Dal. S:mt.

Våra Antiquiteter bestå i bedröfweliga minnesmärken af det 18 åra mattande kriget, som rusade öfwer så många land och städer, och tog et märkligt; men, i olika asseende, både ångsligt och önskeligt slut i denne nordiske kroken. Således se wi nu stenhopar, jords

jordhögar och brända berg, där 1717 och 18 wäret Jästningswerk med Murar, Wallar, Portar, Batterier, Baraqver, Bagerier, Magasiner och Ammunitions hus, Amiralitets-Hwarf, åtskilliga Generalers, och Officerares upbygda hus, och ibland andra Hertigens af Hollsten; hwilket alt efter wåras retraite 1719, och sedan Magasinerna blifwet spiltgifna, samt Flottan här på hamnen dels förbränd, dels försänkt, af Sienden plundrades, som och upbrände hwad ej kunde bortföras; så at ej mer än et enda Officerare-hus blef skonat, hwilket ännu står. Det nybygda Kongl. Residencet blef åfwen och borttaget; man ser doch än i dag det rum, där Konung Carl XII haft sin sofwekammar, som ännu innehafwes af des älderstigna Wårdinna: man utwisar och den plats, där denne Hjelten så många gång städt på knå wid trumman under chorum: och wisar de uppenbara ödmjukhets teken för wår H:Erre, som mången ringa persedel nu för tiden håller sig för god til.

Til slut borde man wäl gifwa förslag, på hwad nyttiga inrättningar i Staden kunde göras, och genom hwad medel den kunde komma sig före; men jag måste lemna en så betydande sak til den, som har skarpare och mer widtseende ögon: såsom at afgöra, hwad löfelig handel här kunde drifwas: hwad gods man skulle kunna practicera in på grannen, at til en del betala honom för wåra lurenträgerier; på hwad sätt större och lönande fiskeer skulle företagas, komma i stånd och sedan utwidgas, til hwad werk den igenom Staden löpande Strömmen kunde nytjas; hwad Manufacturer, efter landets bestaffenhet, här kunde trifwas,

was, med mera. Man wet, at ehuru ringa Åkerströmstad är, låter doch vår högtupplösta Kegering och många högtanselige medborgare, des walgång mæra sig om hjertat, och råfna således nyttiga förslag des uphjelpande för et wärdigt ämne.

Bitterlekter.

Öfwer den 24 i denne månad äro följande wärdänige tankar yrade.

Kom hwar och en, som är härinne,
Uppekner wäl uti Ert minne

Det namn som denne dagen bär.

Jag tror Ert hjerta reban brinner,

Så snart jag Er en dag påminner,

Som ALBERTINAS egen är.

* * * * *

Ur Hon en skänk ifrån det Höga;

Så låt oss icke vara tröga,

At fira en så tackes Dag,

Som i Calendern sådt den åra,

At namn af vår Prinsessa bära,

Kom säge hwar och en som jag.

* * * * *

Jag önskar, at vår ALBERTINA

Må lif en stjerna bland oss skina,

Och sent ifrån oss skrida ner.

Hon vår ULRICAS Dygder hysse,

Och på den Swenska Himlen lysse,

Om möjligt wore, ännu mer!

Ö * *

Swad Nytt i Staden?

den 30 April 1759.

Rundgörelser.

Hos Handelsmannen Herr Joh. Anderssen finnes nyligen inkommet godt och färskt Smör, äfwen Ost och allahanda Gryn, utom Glasfistor, i hwilka dessa waror oförlitneligen präla.

Den för omtalte Bok-Auctionen börjas den 2 Maji kläckan 2 estermiddagen, och fortsättes i store Salen på 3 Remnare, ända til kläckan 7.

En wid Postkuren på Magasins-gatan synlig Korgwagn är til salu, samt Ostron på Stockholms Källaren.

En ny låtwändig Chaise, och en tvåsitig under arbete, står at erhållas emot billig valuta, hos Sadelmakaren Jock.

Den som lånt Hans Excell. Herr Grefwe Tessins trykta Bref, och 4 Delar af de bekanta Småfater, tackes återställa desse, jämte flere nymodigt erhållne Böcker, där dessa Tidningar utgiswas.

Et Sigill, med Bokstäfwerne H. G. är i desse dagar förkommet: Ugaren är en af mine Wänner.

En liten Inwånare i Djur-riket, som kommet til Werlden och Sverige kort före Påst, usfånas allaredan efter utlånsta Climatet, emedan han blifwet en rymninge. Den sköne har bruna ögon, långa öron, hwita fötter, och halfwa halsen hwit; är desutan af Spanstaste arten, och tilhörer en gammal Fru. Om rymningen ertappas, lofwes hederlig wedergåning. Han heter Loccinna: twi den harmen, at det war en Hynda!

Små